

**AVOIMEN
KORKEAKOULUOPETUKSEN
PÄIVÄT 2025**

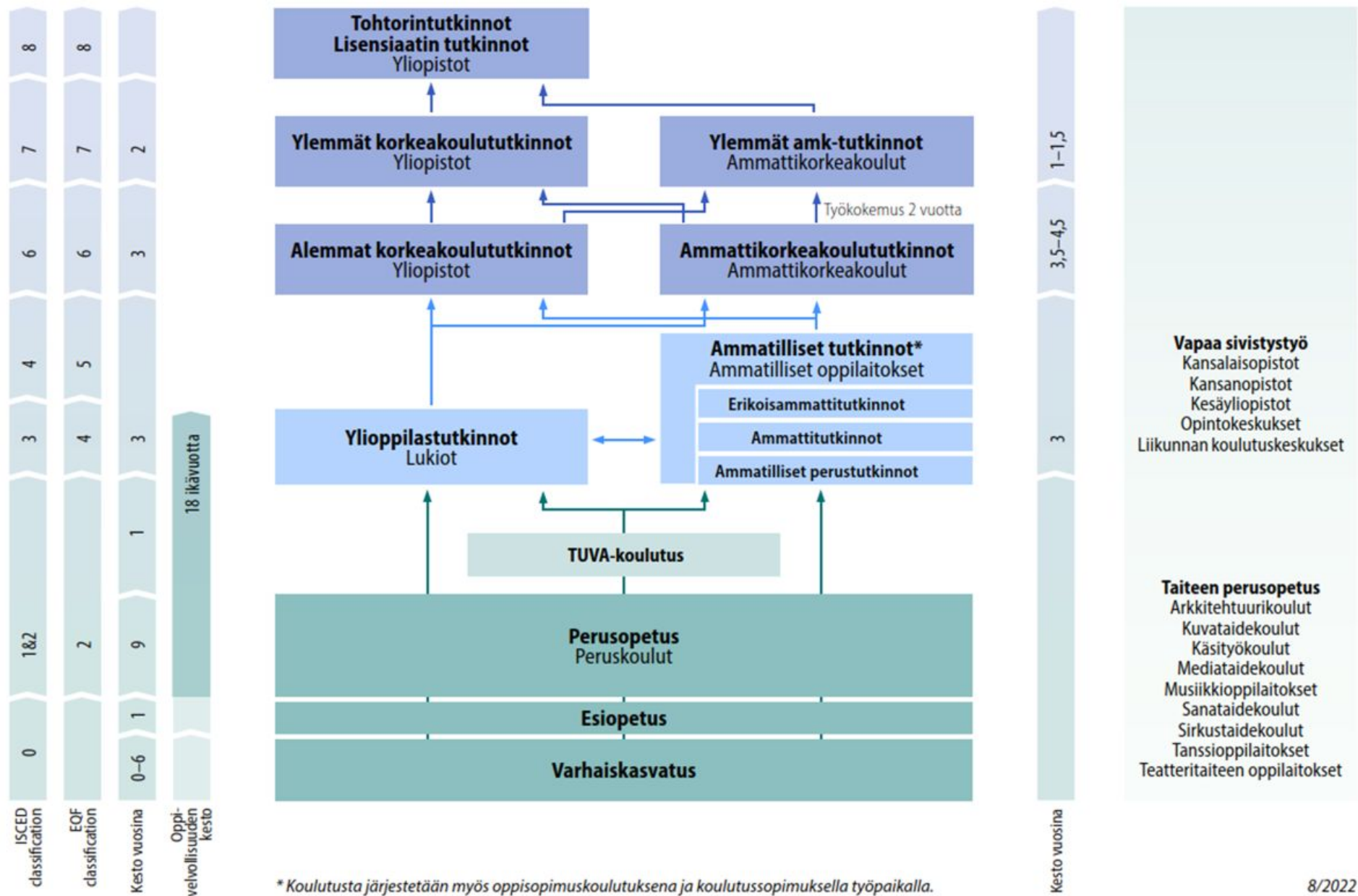
Jaana Laitila & Leena Meriläinen sekä taustaryhmä

Vapaan sivistystyön rooli ja merkitys avoimessa korkeakouluopetuksessa

Miten avoin korkeakouluopetus ja vapaa sivistystyö voivat yhdessä kehittää saavutettavaa ja vaikuttavaa koulutusta?

- Lämmittelyksi: Miten korkeakoulujen ja vapaan sivistystyön oppilaitosten yhteistyö näkyy korkeakoulujen strategioissa?
- Tunnistetaan toimivia käytänteitä
- Keskustellaan yhteistyön mahdollisuuksista ja haasteista.
- Ideoidaan millaista koulutusta haluamme rakentaa – ja kenelle.
- **Mikä on yhteinen tahtotilamme ja tavoitteemme vuodelle 2035.**

SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

* Koulutusta järjestetään myös oppisopimuskoulutuksena ja koulutussopimuksella työpaikalla.

**VAPAA
SIVISTYSTYÖ
KORKEAKOULUJEN
STRATEGIOISSA**

**TEKOÄLYLLÄ TEHTY SELVITYS SUOMALAISTEN YLIOPISTOJEN JA
AMMATTIKORKEAKOULUJEN STRATEGIOISTA . Huom! Virheiden mahdollisuus on korkea!**

MITEN JA MISSÄ SUOMALAISTEN KORKEAKOULUJEN STRATEGIOISSA MAINITAAN VAPAA SIVISTYSTYÖ?

Tarkasteltavat korkeakoulut:

- Aalto-yliopisto
- Helsingin yliopisto
- Itä-Suomen yliopisto
- Jyväskylän yliopisto
- Oulun yliopisto
- Tampereen yliopisto
- Turun yliopisto
- Ammattikorkeakoulut (esim. Metropolia)

KESKEISET LÖYDÖKSET

- **Vapaa sivistystyö** mainitaan harvoin strategioissa
- **Yliopistot:** Vain Helsingin yliopisto mainitsee eksplisiittisesti
- **Ammattikorkeakoulut:** Ei löytynyt suoria mainintoja
- Tämä ei tarkoita, etteikö korkeakoulut tekisi yhteistyötä vapaan sivistystyön kanssa käytännössä.
  - Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston osalta oppilaitosyhteistyö ei ole mainittu varsinaisessa strategiassa, vaan se esiintyy erillisissä avoimen yliopiston linjauksissa ja ohjeissa.
  - Itä-Suomen yliopiston osalta oppilaitosyhteistyö avoimen yliopiston yhteydessä on vahvasti esillä, mutta ei varsinaisessa strategiadokumentissa – se löytyy erillisistä jatkuvan oppimisen ja avoimen yliopiston linjauksista.

ESIMERKKEJÄ/LÖYDÖKSIÄ MAININNOISTA

HELSINGIN YLIOPISTO

Strategia 2021–2030: Tieteen voimalla

Vapaa sivistystyö mainitaan selkeästi:

- *"Key factors in this include liberal adult education that draws from research, citizen activities and art as well as innovations and results with commercial potential and business activities."*

Keskeiset teemat:

- Vapaa sivistystyö osana yhteiskunnallista vuorovaikutusta
- Tutkimusta hyödyntävä vapaa sivistystyö
- Tieteen yhteiskunnallinen vaikuttavuus

TAMPEREEN YLIOPISTO

Nosto: Käytännön toiminta

"Vapaan sivistystyön virtauksia"
-opintokokonaisuus (2020) 10 op

- Perehdyttää opiskelijat sivistyspedagogiikkaan
- Osa aikuiskasvatuksen kenttää
- Konkreettista toimintaa vapaan sivistystyön koulutuksessa, vaikka ei eksplisiittistä mainintaa strategiassa.

LÖYDÖKSET / MUUT YLIOPISTOT

Aalto, Oulu ja Turku

- Hakujen perusteella näiden yliopistojen strategioissa ei löytynyt suoria mainintoja vapaasta sivistystyöstä.

Ammattikorkeakoulut

- Yksikään tarkasteltu ammattikorkeakoulu (ml. Metropolia) ei mainitse vapaata sivistystyötä strategiassaan.

Huomio: Strategioiden puutteet eivät tarkoita toiminnan puutetta!

YHTEYDET KÄYTÄNNÖSSÄ

Vaikka strategioissa harvoin mainittu:

- **Matalan kynnyksen väylä:** Vapaa sivistystyö toimii tärkeänä väylänä kohti korkea-asteen tutkintoja
- **Korkeakouluopinnot:** Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa suoritetaan vuosittain ~100 000 opintopisteen edestä korkeakouluopintoja
- **Kesäyliopistot:** 65 000 opintopistettä korkeakoulutusta vuosittain
- **Jatkuva oppiminen:** Tärkeä osa koulutusekosysteemiä

YHTEENVETO

Päälöydökset:

- Vapaa sivistystyö mainitaan **hyvin harvoin** korkeakoulujen strategioissa
- **Helsingin yliopisto** ainoa, joka mainitsee eksplisiittisesti
- Ammattikorkeakouluissa **ei löytynyt mainintoja**
- Käytännön yhteistyö ja toiminta **kuitenkin olemassa**
- **Johtopäätös:** Vapaa sivistystyön strateginen merkitys ei näy riittävästi korkeakoulujen strategioissa.

PITÄISIKÖ TILANNETTA MUUTTA?

**Hyviä yhteistyö-
käytänteitä**

Case:

**Jyväskylän kesäyliopisto
& Jyväskylän yliopiston
avoin yliopisto**

Yhteistyö nojaa 1912 käynnistyneeseen yhteistyöhön. Puitesopimus solmittiin 2024.

Sopimuksella sovitaan toistaiseksi voimassaolevista kumppanuutta tukevista käytännöistä. Osapuolet sitoutuvat “osaava ja hyvinvoiva ihminen” strategiaan.

Sisältö:

1. Tiedettä kaikille toiminta
  - a. JYUniorit toiminta
  - b. Ikääntyvien yliopistotoiminta
2. Avoin yliopisto-opetus
  - a. Kesäyliopisto täydentää avoimen tarjontaa tuoden muualta maasta avoimia yliopisto-opintoja opiskeltavaksi
  - b. Kesäyliopisto voi myös toteuttaa JYU:n tutkntovaatimusten mukaista opetusta tarvittaessa
  - c. Perustutkinto-opiskelijat voivat valita kesäyliopiston tarjonnasta opintoja alennuksella. JYUhyvittää alennuksen kesäyliopistolle.
3. Hankeyhteistyö
4. Tilat, laitteet ja infa
5. Viestintä

Yhteistyön helmiä vapaan sivistystyön ja avointen korkeakoulujen välillä?

- **Kerro mistä olet (nimi, oppilaitos ja tehtävä)**
- **Kerro yksi toimiva käytäntö, joka tukee vapaan sivistystyön oppilaitoksen ja avoimen korkeakoulun välistä yhteistyötä.**
- **Miksi juuri tämä käytänne on toimiva, merkityksellinen ja jakamisen arvoinen?**
- **Lyhyet hissipuheet 1 min.**

Helmet

- Yhteistyö perustuu sopimukseen
- Pitkät järjestämisoikeudet
- Selkeät ohjeet yhteistyölle
- Yhteistyöoppilaitosyhteistyölle on vastuutettu yhteistyöhenkilö
- Sujuvat käytännöt ja ratkaisukeskeinen työote
- Aidot kohtaamiset ja kuunteleminen molemmin puolin
- Yhteisiä työntekijöitä
- Yhteisiä toimitiloja
- Laadukas lähiopetus, hyvät opettajat ja yhteistyön vaivattomuus
- Opiskelijoiden asiantunteva ohjaus

Helmet

- Yhteistyön toteutus monitoimijaisena (yo+vapaa sivistystyö)
- Seutukunnat yhdessä huomioon, etsitään tarpeet ja toteutetaan yhdessä
- Tarjonnan harkittu toteutus, realistiset mahdollisuudet (työajan harkittu käyttö)
- Yhteistoteutusmallit, yhdessä eri toimijat saavat opetusryhmän täyteen, yhteistyö tuo vahvuutta ryhmäkokoihin
- Opintojen integrointi osaksi pitkien linjojen opintoja (mennään sisältö edellä) (Näyttelijä+draamaopetus)
- Integroitu opetus tutkinto-opiskelijat, avoimen omat opiskelijat ja vapaan sivistystyön opiskelijat samassa ryhmässä
- Toimivat ja vetävät väylät

Mitä ajatuksia heräsi? Mikä on yhteinen tahtotilamme, missä olemme vuonna 2035?

Keskustellaan kuulluista ideoista pöytäkunnittain: Hyvistä käytänteistä tahtotilaksi?

Mitä kaikkea yhteinen tulevaisuus edellyttää?

Mitä yhteiseen tulevaisuuteen sisältyy? Ketkä toimivat? Kenelle toimintaa järjestetään?

Uusia ajatuksia ja oivalluksia?

Mahdollisuuksia

Havaintoja

Ihmettelyä

Tavoitteita

Emme seuraa virtaa – ohjaamme sen suuntaa!

Tahtotila 2035

Tahtotila 2035

- Vapaan sivistystön oppilaitosten tuki opiskelijoille keskeistä
- Oppilaitosten toimintalogiikan ja rahoituksen ymmärtäminen -> aiheiksi tapahtumiin ja alueellisiin yhteistyöelimiin
- Alueelliset yhteistyöelimet ja säännöllinen tapaamistahti
- Avoimen korkeakoulutuksen yhteistyöfoorumi, jossa vapaa sivistystyö tasavahva toimintakumppani!
- Huomioidaan moninainen opiskelijajoukko
- Kaikki tekevät sitä, missä ovat parhaimmillaan
- Pitkäkestoiset järjestämisluvat -> jatkuvuus + mahdollisuus kehittää
- Vapaa sivistystyö korkeakoulujen kokeilulaboratoriona (esim. pienet osaamiskokonaisuudet)
- On tunnettava toisemme toimintaedellytykset ja -tavat
- Sivistystehtävä
- Maahanmuuttajat yhteisenä kohderyhmänä
- Yhteisöllisyyden, kohtaamisen foorumi

Tahtotila 2035

- Opintoseteli vakiintuneessa käytössä
- Pienet osaamiskokonaisuudet
- Työttömät yhteistyö
- Profiloituminen
- Markkinointi
- Opintotarjotin samassa palvelussa, josta tarjonta helposti löydettävissä
- Käytäntöjen samankaltaistaminen
- Orientoivat opinnot jatko-opintoihin ja elämään
- Avoimen opintojen järjestämisessä ohjaus- ja tapaamismahdollisuus
- Alan vaihtajille uudelleen kouluttautumisen mahdollisuus -> avoin, vapaa sivistystyö
- Sivistyspohjan / sivistysaatteen säilyminen -> pitkäkestoistakin tarvitaan. Se on vastaiskuja hektisyydelle ja tehokkuudelle: taide, hyvinvointi, yms.
- Kenelle: aktiiviset, ikääntyvät ihmiset
- Selkeät väylät
- Ei madalleta tasoa, vaan löydetään keinoja ja työkaluja opiskelun tueksi
- Kursseja ruotsiksi
- Mukavavampaa ja toimivampaa yhteistyötä

Tahtotila 2035

- Mitä kaikkea voisi yhtenäistää?
  - Järjestelmät
  - Väylävalintaperusteet
  - Opetusten järjestämisoikeusajat
  - Infomaation kehittäminen (infot, verkkosivut ym)
- Yritysyhteistyö
  - uusia toimintamalleja
  - markkinointi
  - kohdentaminen
- Puhutaan opiskelijoiden kielellä, akateeminen jargon pois
- Yhteistyöoppilaitosten roolin merkityksen korostaminen
- Mahdollisuus käyttää opettajina paikallista osaamista, esim. emo-oppilaitoksen määrääminen opettajien sijaan. Yhteistoteutusmallit emo-oppilaitoslähtöisesti -> tehdään suoraan vst-oppilaitosten yhteinen ryhmä, jotta saadaan riittävästi opiskelijoita
- Läsnäolo ja yhteisöt
- Keille: Kaikille ja tarjotaan oppimisen tukea
- Tarjontaa opiskelijoiden toiveiden mukaan

Kiitos!